

Syv anbefalinger for fortsat udvikling af læreruddannelsen

Taskforce for fremtidens læreruddannelse
13. oktober 2017

INDLEDNING

Folkeskolen er vedvarende under udvikling og søger at løfte de ambitioner, der er for fremtidens børn og unge i en verden med stigende kompleksitet og fortsat teknologisk udvikling. Lærerne skal være med til at forme og grundlægge den viden, de færdigheder og de værdier og holdninger, som fremtidens børn og unge skal møde i skolen – og som bliver grundlaget for fremtidens samfund.

En læreruddannelse af høj kvalitet, der er på forkant med fremtidens krav, er en vigtig del af grundlaget for at udvikle og understøtte alle børns læring og udvikling i folkeskolen. Der er brug for et bredt og målrettet samarbejde mellem professionshøjskoler, kommuner, stat, politikere, folkeskolens parter og interessenter om at styrke kvaliteten af læreruddannelsen og lærernes samfundsmæssige status og anerkendelse.

Med en tæt forankring i praksis samt didaktisk og pædagogisk forskning har professionshøjskolerne potentialet til at løfte fremtidens læreruddannelse til et nyt niveau. Ambitionen er at styrke lærernes uddannelse og videreuddannelse med henblik på, at alle børn får de bedste muligheder for læring i folkeskolen.

Danske Professionshøjskoler har nedsat en Taskforce, der har fået til opgave at formulere en række forslag for udviklingen af fremtidens læreruddannelse. Medlemmer af Taskforcen er Tove Hvid Persson (formand), uddannelsesdirektør for læreruddannelse, forskning og formidling, UCC; Elsebeth Jensen, uddannelseschef for læreruddannelsen, VIA; Lars Breinholt Søndergaard, institutchef for læreruddannelse, UC SYD; Sofia Esmann Busch, lektor, UCSJ. Taskforcen er blevet sekretariatsbetjent af Signe Nielsen, specialkonsulent UCC. Mette Thorsen, chefkonsulent, Danske Professionshøjskoler har understøttet arbejdet.

Taskforcen har formuleret syv anbefalinger samt en række forslag til indsatser, der peger på behov for ændringer, som skal løftes gennem ændringer på bekendtgørelsesniveau og gennem ændringer i professionshøjskolernes tilrettelæggelse af uddannelsen. De syv anbefalinger og forslag til indsatser er beskrevet nedenfor. Baggrunden for anbefalingerne er uddybet i den udarbejdede arbejdsrapport.

Trekantmodel til beskrivelse af fremtidens lærerfaglighed

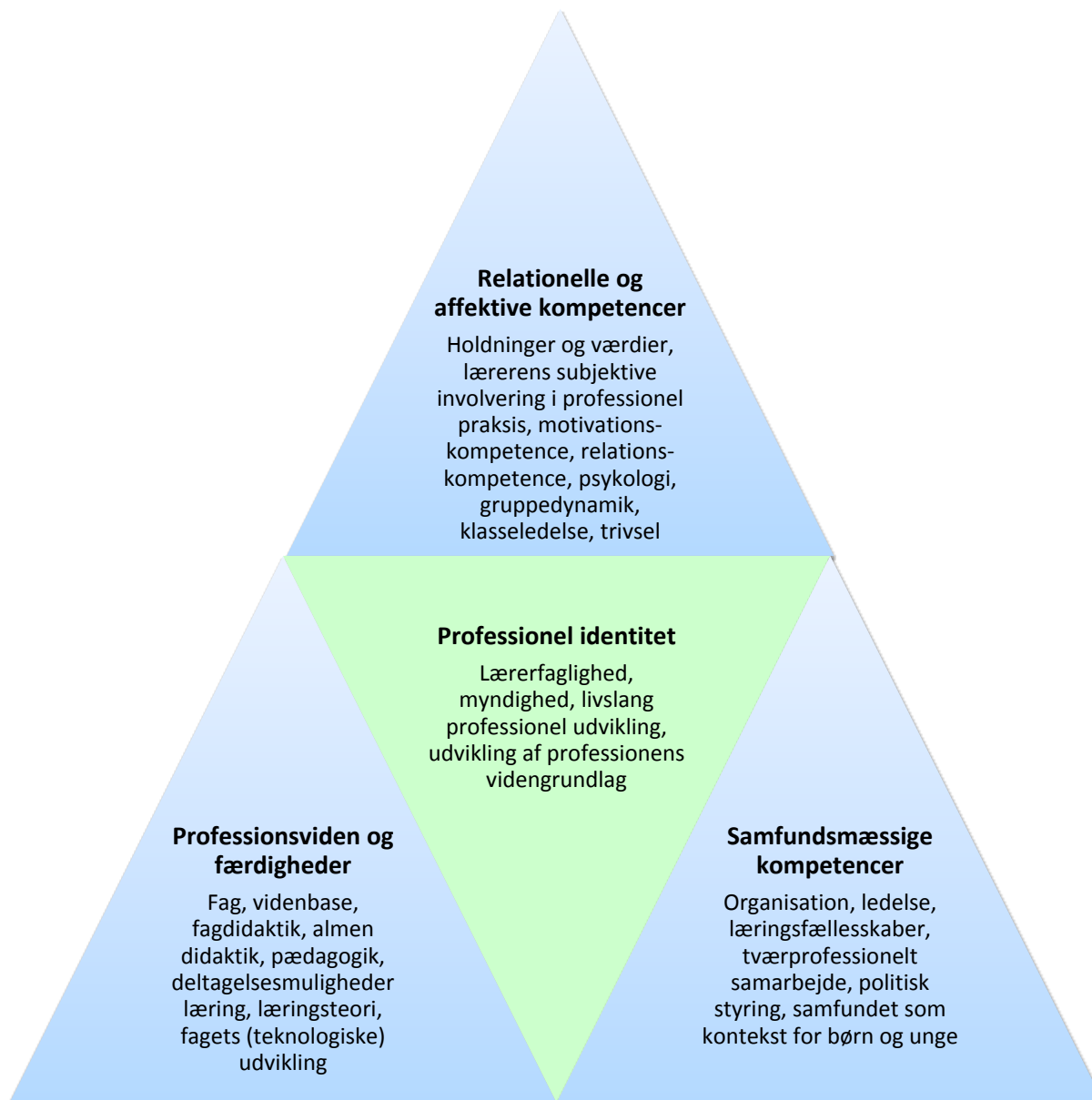
Taskforcen har udarbejdet en model for lærerfaglighed, der beskriver udviklingen af læreruddannelsen i tre dimensioner, der tilsammen vil styrke lærernes kompetencer til at undervise og understøtte elevernes læring i forhold til folkeskolen. De tre dimensioner er afgørende for lærernes udvikling af en stærk professionel identitet, myndighed, dømmekraft og gennemslagskraft, der vil styrke lærernes status og anerkendelse i samfundet.

Modellen beskriver tre hovedelementer i fremtidens læreruddannelse, som lærerstuderende skal tilegne sig kompetencer inden for.

- Professionsviden og færdigheder, som i høj grad er i fokus i den nuværende læreruddannelse.
- Relationelle og affektive kompetencer hvor lærerne anvender deres viden og handlekompetencer inden for gruppedynamik, motivationskompetence, subjektivitet, holdninger og værdier samt relationer. Dette er en del af grundlaget for lærernes professionelle dømmekraft og gennemslagskraft (self-efficacy).
- Samfundsmæssige kompetencer, som styrker lærernes position i den politiske og samfundsmæssige kontekst i forhold til elever, forældre og samarbejdspartnere.

De tre dimensioner udgør et samlet videngrundlag for læreruddannelsen, som kan bidrage til at styrke professionaliseringen og praksisnærheden – et grundlag for lærernes kompetencer til at varetage egen fortsatte professionelle læring og udvikling.

Figur 1. Model for lærerfaglighed¹

Professionsviden og færdigheder er i fokus i den nuværende læreruddannelse. Dette område skal fastholdes og fortsætte i en ny læreruddannelse. Der er fortsat mulighed for at styrke samspillet mellem fag, fagdidaktik og almen didaktik mv. De relationelle og affektive kompetencer er et område, der i særlig grad er behov for at styrke læreruddannelsen. De samfundsmæssige kompetencer har med de seneste revisioner af læreruddannelsen fået mindre vægt, samtidig med at områderne i øjeblikket får større betydning i folkeskolen. Der er derfor også behov for at styrke de samfundsmæssige kompetencer som en del af de lærerstuderendes almene dannelse.

---

¹ Modellen er udviklet af Taskforcen for fremtidens læreruddannelse efter inspiration af model fra Jens Rasmusen, bilag 12, samt model fra Henning Salling Olesen, bilag 10.

SYV ANBEFALINGER TIL UDVIKLING AF LÆRERUDDANNELSEN

LÆRERUDDANNELSEN I FORTSAT UDVIKLING

Anbefaling 1: Undervisningsfagene skal udvikles

- 1.1 Undervisningsfagene skal styrkes i forhold til en fortsat udvikling af integrationen mellem fag, fagdidaktik og almen didaktik. Et samarbejde mellem undervisningsfag og Lærerens Grundfaglighed skal være obligatorisk for at styrke kompetencerne inden for elevers læring og trivsel, deltagelsesmuligheder, klasseledelse, anvendelse af it mv.
- 1.2 Det skal være en integreret del af undervisningen, at alle børn og unge involveres og engageres gennem nye deltagelsesformer og tilgange til læring.

Anbefaling 2: Lærerens Grundfaglighed skal styrkes og videngrundlaget skal udvikles

- 2.1 Undervisningen i Lærerens Grundfaglighed skal styrkes, så der lægges større vægt på pædagogiske og psykologiske aspekter, herunder kompetencer til at understøtte elevernes faglige og sociale læringsfællesskaber. Der skal samtidig etableres et samarbejde med undervisningsfagene på disse områder.
- 2.2 Videngrundlaget for læreruddannelsen skal udvikles med vægt på lærernes professionelle identitet, herunder lærerkompetencer i dialog med eleverne, relationskompetence og viden om gruppepsykologi og elevers læring og udvikling.
- 2.3 Læreruddannelsen skal i højere grad give de studerende kompetencer til at evaluere og udvikle egen praksis samt løbende tilegne sig ny viden.
- 2.4 De lærerstuderendes kompetencer til at indgå i skolen som organisation, indgå i teamsamarbejde, skoleudvikling, forståelse af styringsmekanismer mv. skal styrkes. Sammen med styrket fokus på læring om samfundsforhold og demokratisk deltagelse bør løftes ind i Almen Dannelse i læreruddannelsen.

Anbefaling 3: Mere varierede undervisnings- og studieformer i læreruddannelsen

- 3.1 I undervisningen og i praktikken skal der hele tiden være fokus på – på forskellige måder – at koble de studerendes teoretiske læring, praksiserfaring og empiriske observationer.
- 3.2 Lærerstuderendes handlekompetence skal i højere grad udvikles gennem øvelser og træning. De studerende skal møde den variation i undervisningsformer, de selv skal ud at praktisere.
- 3.3 Studieintensiteten i læreruddannelsen skal øges ved at udvikle deltagelsesformer, der engagerer og motiverer de studerendes læring samt sikrer alle studerende deltagelsesmuligheder.

Anbefaling 4: Fremtidens kompetencer og teknologiforståelse skal styrkes

- 4.1 Der er behov for at innovere og udvikle nye deltagelses-, organisations- og undervisningsformer, der understøtter læring på nye præmisser.
- 4.2 Teknologiforståelse, teknologiske læringsformer samt teknologiudvikling skal styrkes i læreruddannelsen med henblik på, at fremtidens unge får kompetencer til at påvirke og udnytte teknologiens potentialer.

Anbefaling 5: Fokus på udvikling af professionel identitet

- 5.1 Sociale og relationelle kompetencer skal professionaliseres i læreruddannelsen, og de lærerstuderendes udvikling af en professionel identitet skal understøttes igennem uddannelsen.
- 5.2 Udvikling af viden og færdigheder skal suppleres med fokus på holdninger og værdier, som udgør det tredje ben i forståelsen af kompetencer.

LIVSLANG PROFESSIONEL UDVIKLING

Anbefaling 6: Professionel udvikling til alle nyuddannede og styrkede karrieremuligheder

- 6.1 Systematisk overgang fra uddannelse til job. Alle nyuddannede lærere skal understøttes i deres professionelle udvikling det første år som lærer. Det skal ske gennem systematiske inductionprogrammer med forankring i læreruddannelsen og i samarbejde med kommuner og skoler.
- 6.2 Der er behov for understøttelse og synliggørelse af karriereveje for lærere. Lærerne skal have mulighed for kompetenceudvikling med henblik på professionel udvikling og videre karrieremuligheder inden for folkeskolen. Samtidigt skal karrieremulighederne beskrives og synliggøres.

UNDERVISER PÅ LÆRERUDDANNELSEN SOM PROFESSION

Anbefaling 7: Underviser på læreruddannelsen (læreruddanner) som profession

- 7.1 Der skal udvikles en læreruddannelsesdidaktik samt kompetenceudviklingsforløb for undervisere på læreruddannelsen, som understøtter en tættere relation til praksis i folkeskolen. Der er behov for formaliseret og systematisk kompetenceudvikling for undervisere på læreruddannelsen. Lektorkvalificeringen skal fremover rette sig mod de kompetencer, der skal anvendes i læreruddannelsen.

ANBEFALINGER FRA TASKFORCEN FOR FREMTIDENS LÆRERUDDANNELSE

Taskforcen vil fremhæve, at der såvel nationalt som lokalt er iværksat mange relevante og spændende initiativer til udvikling af læreruddannelsen. Det er en udvikling, der skal bygges videre på. Taskforcens første anvisning er i forlængelse heraf, at der er behov for at fokusere på indholdet i uddannelsen, herunder hvordan uddannelsen udføres, måden de studerende uddannes på og de studerendes udvikling igennem uddannelsen. De følgende anbefalinger beskriver det indhold og de områder, der er behov for at prioritere og udvikle yderligere i læreruddannelsen.

LÆRERUDDANNELSEN I FORTSAT UDVIKLING

Anbefaling 1: Undervisningsfagene skal udvikles

-
- 1.1 Undervisningsfagene skal styrkes i forhold til en fortsat udvikling af integrationen mellem fag, fagdidaktik og almen didaktik. Et samarbejde mellem undervisningsfag og Lærerens Grundfaglighed**

skal være obligatorisk for at styrke kompetencerne inden for elevers læring og trivsel, deltagelsesmuligheder, klasseledelse, anvendelse af it mv.

1.2 Det skal være en integreret del af undervisningen, at alle børn og unge involveres og engageres gennem nye deltagelsesformer og tilgange til læring.

Baggrund

Inklusionseftersynet viste, at i alt 14 procent af eleverne i udskoling i folkeskolen har dårlige sociale og faglige deltagelsesmuligheder. Følgegruppen fra læreruddannelsen konkluderede i deres rapport fra 2012, at læreren skal være ekspert i sit fag, i pædagogik og inden for didaktik. Taskforcens workshops har vist, at undervisere i læreruddannelsen er bekymrede for, at fagene vægtes for lidt (med for få ECTS). Den seneste rapport fra KORA om kompetencedækning i folkeskolen (juni 2017) viste, at effekten af at have en lærer med undervisningskompetence (tidl. linjefag) er beskednen eller fraværende.

Af disse forskellige grunde bør undervisningsfagene udvikles, så videnniveauet i faget samt fagdidaktik og almen didaktik styrkes, fx i forhold til elevernes læring og nye undervisningsformer, gennem et tættere og obligatorisk samarbejde med Lærerens Grundfaglighed. Samtidig skal undervisningsfagene i højere grad adressere tilrettelæggelse af undervisningen til det brede spektrum af elever, der findes i en klasse og understøtte deltagelsesmuligheder for alle elever. Digitale undervisningsformer, elevernes læreprocesser, almen pædagogik og didaktik, teknologiforståelse mv. vil dermed blive en integreret del af alle undervisningsfag – og fremtidig undervisningskompetence i et fag.

Ad 1. Forslag til indsatser

- I forhold til undervisningsfagene skal det faglige og det fagdidaktiske grundlag skærpes med fokus på, at de lærerstuderende udvikler kompetence til at tilrettelægge undervisning, der skaber deltagelsesmuligheder for alle elever i skolens undervisning – differentieret undervisning med brug af varierede arbejdsformer.
- Undervisningsfagenes videns- og færdighedsmål gennemskrives med henblik på at præcisere både det faglige og fagdidaktiske indhold. I det fagdidaktiske indhold indgår integration af indhold og varierende arbejdsformer, som giver alle elever deltagelsesmuligheder jf. ovenstående bullet. Der skal i alle fag være beskrevet et samarbejde med Lærerens Grundfaglighed.
- Mulighederne for samarbejde mellem undervisningsfag, Lærerens Grundfaglighed og praktik udvides.
- Der skal endvidere sikres koblinger i uddannelsen mellem undervisningsfag, Lærerens Grundfaglighed og praktik. Her kan man med fordel se på de gode erfaringer med samarbejde mellem fag og det pædagogiske område, der i Læreruddannelsen fra 2007 blev kaldt det pædagogiske element.

Anbefaling 2: Lærerens Grundfaglighed skal styrkes og videngrundlaget skal udvikles

---

- 2.1 Undervisningen i Lærerens Grundfaglighed skal styrkes, så der lægges større vægt på pædagogiske og psykologiske aspekter, herunder kompetencer til at understøtte elevernes faglige og sociale læringsfællesskaber. Der skal samtidig etableres et samarbejde med undervisningsfagene på disse områder.**
  - 2.2 Videngrundlaget for læreruddannelsen skal udvikles med vægt på lærernes professionelle identitet, herunder lærerkompetencer i dialog med eleverne, relationskompetence og viden om gruppepsykologi og elevs læring og udvikling.**
  - 2.3 Læreruddannelsen skal i højere grad give de studerende kompetencer til at evaluere og udvikle egen praksis samt løbende tilegne sig ny viden.**
  - 2.4 De lærerstuderendes kompetencer til at indgå i skolen som organisation, indgå i teamsamarbejde, skoleudvikling, forståelse af styringsmekanismer mv. skal styrkes. Sammen med styrket fokus på læring om samfundsforhold og demokratisk deltagelse bør løftes ind i Almen Dannelse i læreruddannelsen.**
-

Baggrund

Skoletrivsel – både fagligt og socialt – er afgørende for lyst og motivation til læring også senere i livet. Med den teknologiske udvikling bliver det endnu vigtigere, at alle elever er i stand til at motivere sig til at lære både i skolen og i det videre liv. Det bliver vigtigt alle elever lærer at indgå i læringsfællesskaber og danne relationer. Samtidig er der i skolen et øget fokus på vurdering og tests samt en præstationskultur, som lærerne skal håndtere i forhold til det faglige og sociale fællesskab. Lærerne skal understøtte, at alle børn med tiden udvikler et bevidst forhold til egen læring og problemløsning samt får erfaring med at planlægge egne lærings- og arbejdsprocesser selv og i samarbejde med andre. De lærerstuderende skal udvikle kompetence til at styrke alle børn og unges udvikling.

Der er ligeledes behov for at udvikle videngrundlaget for læreruddannelsen, så den i videre udstrækning kommer til at indeholde et forskningsbaseret videngrundlag inden for sociologi, psykologi, gruppedynamikker etc. En opbygning af en øget bevidsthed om videngrundlaget blandt de studerende samt studerendes deltagelse i forskning og udvikling vil styrke deres kompetencer til at evaluere og udvikle egen og kollegers undervisning, deltage i observation og feed back samt indsamle empiri. Det er således en del af grundlaget for at understøtte egen og kollegers fortsatte professionelle udvikling igennem karrieren.

Skolens politiske omverden er i stigende grad rammesættende for lærernes samarbejde med forældre, samarbejdspartnere, kommune mv. Lærerne er en del af skolen som organisation og skal deltage i skolens udvikling, samarbejde

med skolens ledelse, deltage i læringsfællesskaber og tværprofessionelt samarbejde samt understøtte kommunikation og samarbejde med andre professioner. Lærerne skal i højere grad være med til at forme skolens rolle og være bevidste om, hvordan de indgår i og kan være med til at præge forskellige styringsmekanismer. Samtidig skal lærerne have kompetence til at undervise eleverne i demokratisk deltagelse og samfundsstrukturer.

Ad 2. Forslag til indsatser

- I forhold til undervisningen i lærerens grundfaglighed er der brug for at tydeliggøre det sociologiske perspektiv (samfund og organisation), det pædagogiske perspektiv (skolens formålsparagraf og elevens dannelse), det psykologiske perspektiv (elevens udvikling, læring og trivsel), det almenpædagogiske (undervisning). Umiddelbart tænkes det specialpædagogiske og Dansk som andetsprog fastholdt som to selvstændige kompetenceområder, som alle studerende skal gennemgå.
- I forhold til Lærerens Grundfaglighed præciseres kompetenceområderne Almen Undervisningskompetence, Elevens Læring og Udvikling og Almen Dannelse/KLM med henblik på at præcisere det faglige indhold og samarbejde mellem de enkelte områder og samarbejde med undervisningsfagene og praktik (klasseledelse, deltagelsesmuligheder for alle/differentieret undervisning, m.m.).
- Videngrundlaget for lærerens professionelle identitet beskrives og bliver en del af lærerens grundfaglighed og også en del af samarbejdet mellem undervisningsfag, lærerens grundfaglighed og praktik. Samtidigt med udviklingen af videngrundlaget præciseres de professionelle kompetencer.
- Videngrundlaget reflekterer de tre formålsparagraffer, der har betydning for læreruddannelsen – og tænkes med i udformningen af nye videns, færdigheds- og holdningsmål for fag og fagområder.
- I forhold til Almen Dannelse/KLM er der brug for en skærpelse af det demokratiske perspektiv, medborgerskab og de humanistiske værdier, som skolens formålsparagraf bygger på.

Anbefaling 3: Mere varierede undervisnings- og studieformer i læreruddannelsen

---

- 3.1 I undervisningen og i praktikken skal der hele tiden være fokus på – på forskellige måder – at koble de studerendes teoretiske læring, praksiserfaring og empiriske observationer.**
  - 3.2 Lærerstuderendes handlekompetence skal udvikles gennem øvelser og træning. De studerende skal møde den variation i undervisningsformer, de selv skal ud at praktisere.**
  - 3.3 Studieintensiteten i læreruddannelsen skal øges ved at udvikle deltagelsesformer, der engagerer og motiverer de studerendes læring samt sikrer alle studerende deltagelsesmuligheder.**
-

Baggrund

Læreruddannelsen skal understøtte en endnu tættere integration af de studerendes teoretiske læring, empiriske observationer og erfaring i praksis. Undervisning kan støttes og udvikles gennem teoretisk forståelse og viden, men det er vanskeligt at oversætte og anvende teori, lært i en uddannelse, til praksis. Derfor er der hele tiden behov for, at læreruddannelsen understøtter disse koblinger. Forskning viser, at alle initiativer, der hjælper denne oversættelse fra teoretisk viden til udførelse af undervisning i praksis, styrker de studerendes læring.

Læreruddannelsen skal lægge fundamentet for en kultur, hvor en evaluerende praksis i forhold til egen undervisning og gennemførte indsatser, hvor løbende opdatering på ny viden, og hvor koblingen af teoretisk viden til praktiske erfaringer, er en vedvarende og vigtig del af lærerjobbet. De studerende i læreruddannelsen arbejder i dag overfor hinanden med øvelser, video, rollespil i studiegrupper, observation og feed back med henblik på at evaluere og udvikle deres undervisningskompetencer. Denne træning og øvelse kan styrkes yderligere fremover.

Det er samtidig et udgangspunkt for at øge studieintensiteten for studerende på læreruddannelsen. Både ved studiestart og undervejs i uddannelsen skal læreruddannelsen understøtte de studerendes aktive deltagelse i undervisningen, bl.a. gennem undervisningsformer, understøttelse af studiegruppeaktiviteter eksempelvis inden for øvelse og træning, etablering af faglige og sociale læringsfællesskaber samt understøttelse af de studerendes personlige udvikling og evne til at agere mellem teori og praksis. Dette kan samtidig styrke fastholdelsen af studerende i læreruddannelsen.

Ad 3. Forslag til indsatser

- Alle fag og fagområder udvikles med henblik på at beskrive et repertoire af relevante arbejdsformer, der både forholder sig til fagets indhold og til de kompetencer, den lærerstuderende i fremtiden får brug for. For alle fag og fagområder skal det beskrives, hvordan de relevante kompetencer kan tilegnes, dvs. både forstå/vide og kunne/gøre.
- Det betyder, at træningselementerne skal tydeliggøres, hvad enten det handler om øvelse i at udøve konflikthåndtering, forældresamtaler, tilrettelægge en lektion eller gennemføre en empirisk undersøgelse. Studieaktivitetsmodellen kan med fordel anvendes i dette arbejde, for at tydeliggøre den studerendes arbejde i de forskellige studierum.
- Der indgår fortsat samarbejde med praksis, som en fast del af alle moduler, der arbejdes systematisk med varierede former for praksissamarbejde, og dette vægtes både af uddannelse og profession. Det er i øjeblikket en udfordring for mange skoler i tilstrækkelig grad at indgå i dette samarbejde.
- Der laves en systematisk opsamling af alle de initiativer, som i øjeblikket er i gang vedr. samarbejde med praksis og på den baggrund igangsættes pilotprojekter med henblik på at udvide det kendte repertoire.

Anbefaling 4: Fremtidens kompetencer og teknologiforståelse skal styrkes

---

- 4.1 Der er behov for at innovere og udvikle nye deltagelses-, organisations- og undervisningsformer, der understøtter læring på nye præmisser.**
  - 4.2 Teknologiforståelse, teknologiske læringsformer samt teknologiudvikling skal styrkes i læreruddannelsen med henblik på at fremtidens unge får kompetencer til at påvirke og udnytte teknologiens potentialer.**
-

Baggrund

De digitale læringsredskaber og teknologier til undervisning udvikler sig med eksponentiel hastighed. Samtidig ændrer de fysiske læringsmiljøer sig kun langsomt. Uddannelser er derfor nødt til at forholde sig aktivt til og påvirke de forandringer, der vil ske af undervisning og læring. Vi kan samtidigt forvente en grundlæggende ændring i tilgangen til teknologiunderstøttede læringsformer. For nyligt er det besluttet, at der gennemføres forsøg med teknologiforståelse som et valgfag i folkeskolen.

Fremtidens børn og unge skal lære at mestre og vurdere teknologien, og de skal være med til at påvirke og udnytte teknologiens potentialer. Der er derfor behov for at styrke digital dannelse, teknologiforståelse, nye læringsformer og it-didaktik i læreruddannelsen. Der er samtidigt behov for at innovere og udvikle uddannelserne gennem nye deltagelsesformer samt organisations- og undervisningsformer, der understøtter det 21. århundredes kompetencer, engagerer eleverne på nye måder og etablerer læringsfællesskaber på de nye præmisser.

Ad 4. Forslag til indsatser

- Alle fag og fagområder gentænkes med henblik på fremtidens digitale kompetencer.
- I forlængelse af at der indføres et undervisningsfag, 'Teknologiforståelse' i skolen, så indføres et tilsvarende fag i læreruddannelsen vedr. lærerfaglig teknologiforståelse.
- Lærerens Grundfaglighed tilføjes et element, der vedrører digitale og nye undervisningsformer og teknologiforståelse.

Anbefaling 5: Fokus på udvikling af professionel identitet

- 5.1 Sociale og relationelle kompetencer skal professionaliseres i læreruddannelsen, og de lærerstuderendes udvikling af en professionel identitet skal understøttes igennem uddannelsen.**

5.2 Udvikling af viden og færdigheder skal suppleres med fokus på holdninger og værdier, som udgør det tredje ben i forståelsen af kompetencer.

Baggrund

Læreruddannelsen i dag adresserer både lærernes faglige og didaktiske fundament. I fremtiden er der dog behov for at udvide omfanget af de elementer, der gør de lærerstuderende parate til at gå ind i relationerne til eleverne og udvise dømmekraft og myndighed i mødet med klassen, elever og forældre. Læreruddannelsen skal derfor indeholde mere social- og gruppepsykologisk viden samt give de lærerstuderende praktiske erfaringer og mulighed for at træne interaktion og kommunikation i klasserummet. Læreruddannelsen kan således understøtte den enkelte studerendes opbygning og udvikling af en professionel identitet igennem uddannelsesforløbet.

Undervisningsfag i folkeskolen og læreruddannelsen er opbygget om kompetencemål, der beskriver læring i to dimensioner, henholdsvis viden og færdigheder. Internationalt bl.a. i OECD's uddannelsesmålinger arbejdes der i øjeblikket med en dimension i elevernes kompetencer vedrørende værdier og holdninger (Education 2030). Der tænkes på de grundlæggende værdier og holdninger, der definerer vores samfund og har en bred klangbund, bl.a. åbenhed, demokrati, ansvarlighed, kritisk tænkning. Tydelige holdninger og værdier er en del af fundamentet for læreres karakterdannelse, professionelle myndighed og gennemslagskraft (self-efficacy) i mødet med elever, forældre, kolleger og andre professionelle samarbejdspartnere. Værdier og holdninger bør derfor gøres til en del af kompetenceforståelsen i læreruddannelsen.

Ad 5. Forslag til indsatser

- Viden om og kompetencer til at kunne kommunikere klart, tydeligt og forståeligt styrkes. Der kræves en sammenhæng mellem den verbale og den non-verbale kommunikation således, at budskabet er troværdigt. Hvis der fx er stor forskel på det en lærer siger verbalt og udtrykker non-verbalt vil det skabe usikkerhed hos størstedelen af eleverne.
- Viden om og kompetencer til at kunne indgå i udviklende relationer med elever, forældre og kolleger styrkes. Det kræver viden om eksempelvis grupper, gruppedynamik, konflikthåndtering, men også stor indsigt i egne reaktionsmønstre og udvikling af empati og nærvær.
- Viden om og kompetencer til klasseledelse styrkes. Det kræver, at man har haft mulighed for at arbejde med sig selv i pressede situationer, samt at man kan iagttage, analysere og forstå egne og andre reaktioner for på sigt at blive i stand til at forudsige udvikling i den komplicerede praksis, som undervisning i skolen er.
- Professionelle holdninger bliver igen en del af alle fag og fagområder, således at der fremover er en tredeling mellem viden, færdigheder og holdninger, som samlet set viser sig i den studerendes kompetencer. Derfor bør holdninger og værdier indarbejdes parallelt til videns- og færdighedsmål i en revision af kompetencemålene i læreruddannelsen.

Anbefaling 6: Professionel udvikling til alle nyuddannede og styrkede karrieremuligheder

---

- 6.1 Systematisk overgang fra uddannelse til job. Alle nyuddannede lærere skal understøttes i deres professionelle udvikling det første år som lærer. Det skal ske gennem systematiske inductionprogrammer med forankring i læreruddannelsen og i samarbejde med kommuner og skoler.**
- 6.2 Der er behov for understøttelse og synliggørelse af karriereveje for lærere. Lærerne skal have mulighed for kompetenceudvikling med henblik på professionel udvikling og videre karrieremuligheder inden for folkeskolen. Samtidigt skal karrieremulighederne beskrives og synliggøres.**
-

Baggrund

I dag oplever ca. 80 procent af nyuddannede lærere mangel på struktur og en plan for deres start som lærer. Inductionprogrammer kan understøtte de nyuddannedes læring og udvikling og selvtillid og har derudover stor betydning for lærernes fortsatte professionelle udvikling og fastholdelse senere i karrieren. Derfor bør alle nyuddannede lærere deltage i inductionprogrammer, der tilrettelægges med tilknytning til læreruddannelsen i samarbejde med kommuner og skoler. Programmerne kan omfatte sparringsgrupper med peers i undervisningsfag, undervisningsforløb, sparring i faglige teams samt systematisk feed back fra mentorer eller lærerteams på skolen.

Forskning viser, at ved at fastholde den gruppe af lærere, der fortsætter i lærerjobbet efter de første syv år og længere, vil man kunne øge kompetence-niveauet blandt lærerne betydeligt. Samtidig ved vi, at karrieremuligheder i professionen har stor betydning for unges uddannelsesvalg. Der er derfor behov for at tænke i, hvordan lærerne kan få mulighed for at udvikle sig i forhold til skolens opgaver, blive dygtigere som lærere samt få nye karrieremuligheder i skolen og komme til at bidrage til skolernes udvikling. Folkeskoler og kommuner er allerede i gang med at styrke lærernes specialist-kompetencer, eksempelvis i læsevejledning, matematikvejledning, it og digitalisering mv. Denne formalisering af særlige funktioner i folkeskolen bør udvikles yderligere.

Ad 6. Forslag til indsatser

- Alle nyuddannede lærer tilbydes inductionprogrammer i form af systematisk tilrettelagte forløb, som alle nyuddannede lærere indgår i det første år af deres ansættelse som lærer.
- Kommunerne bør understøtte flere karrieremuligheder for lærere i forhold til særlige funktioner og udviklingsopgaver i skole og kommune særligt med fokus på lærere med syv års anciennitet eller mere.

- Vi skal synliggøre mulige karrierespor for nyuddannede lærere gennem en afdækning og beskrivelse af mulige karrierespor for lærere.
- Der udvikles undervisnings- og studieformer i grunduddannelsen rettet mod, at de lærerstuderende allerede i uddannelsen i højere grad tilegner sig undersøgende og udviklende arbejdsformer.
- Der arbejdes kontinuerligt med de praktiserende læreres kompetence til at iagttage og udvikle egen praksis samt at kunne integrere relevant forskning i egen undervisning.

UNDERVISER PÅ LÆRERUDDANNELSEN SOM PROFESSION

Anbefaling 7: Underviser på læreruddannelsen (læreruddanner) som profession

7.1 Der skal udvikles en læreruddannelsesdidaktik samt kompetenceudviklingsforløb for undervisere på læreruddannelsen, som understøtter en tættere relation til praksis i folkeskolen. Der er behov for formaliseret og systematisk kompetenceudvikling for undervisere på læreruddannelsen. Lektorkvalificeringen skal fremover rette sig mod de kompetencer, der skal anvendes i læreruddannelsen.

Baggrund

Undervisere på læreruddannelsen skal have særlige kompetencer. De studerende skal møde undervisningsformer på læreruddannelsen (målrettet voksne studerende), som de selv skal ud og praktisere i folkeskolen (målrettet børn). Undervisere på læreruddannelsen skal ligeledes have kompetencer i didaktik, lige deltagelsesmuligheder, undervisningsmetoder mv. Samtidig skal undervisere på læreruddannelsen fremadrettet i højere grad understøtte de studerendes udvikling af professionel identitet og mestre digitale kompetencer, nye læringsformer mv. Der er derfor behov for formaliseret kompetenceudvikling af undviserne på professionshøjskolerne.

Ad 7. Forslag til indsatser

- Der udarbejdes en egentlig læreruddannelsesdidaktik – der er allerede meget viden på området, men der laves en systematisk opsamling og efterfølgende en videreudvikling. Professionshøjskolerne går sammen om en fælles national satsning på dette område.
- Med udgangspunkt i en læreruddannelsesdidaktik identificeres og iværksættes formaliseret kompetenceudvikling for eksisterende læreruddannere. De nationale faggrupper inddrages i udviklingen af disse kompetenceudviklingsforløb, der samtidig skal møde de forskellige behov, som gruppen af læreruddannere har.
- Lektorkvalificeringen ændres, så en underviser i læreruddannelsen fremover bliver lektor i læreruddannelse, efter- og videreuddannelse og forskningsudviklingsaktiviteter – og ikke som nu lektor i professionshøjskolesektoren som sådan.